

Πάμε ...κατηχητικό; Ο άσωτος (μάλλον σωσμένος) γιος

[Παιδικά / Πάμε... Κατηχητικό!](#)

[Ηλίας Λιαμής, Σύμβουλος Ενότητας Πολιτισμού](#)

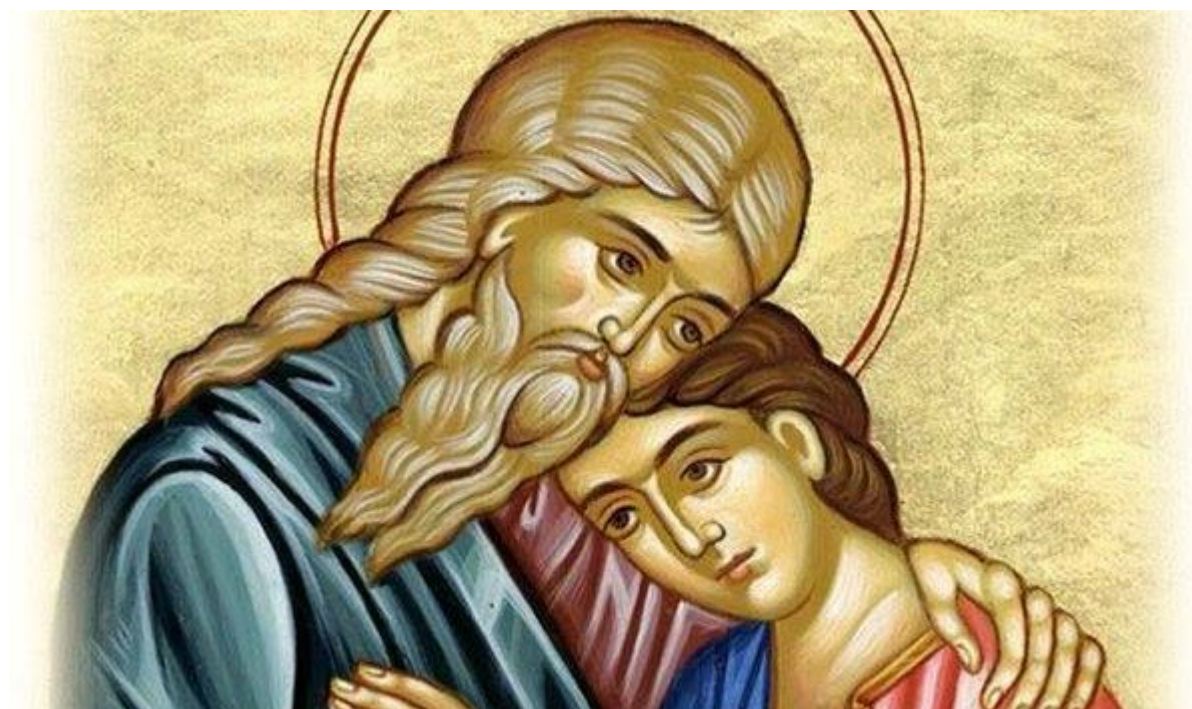
Αγαπημένε μου κατηχητή,

Αγαπημένη μου κατηχήτρια,

Κατά πάσα πιθανότητα, για να διαβάζεις το κείμενο αυτό, έχεις αναλάβει κάποιον διδακτικό ρόλο. Γι' αυτό και δεν θα προσπαθήσω μόνο να επισημάνω σημεία της παραβολής του ασώτου, αλλά και να σου προτείνω ένα τρόπο επικοινωνίας με το μικρής ή και μεγαλύτερης ηλικίας ακροατήριό σου.

Δεν πρόκειται επ' ουδενί για την τέλεια πρόταση μαθήματος. Μάλλον για ένα μοίρασμα πρόκειται, εκ μέρους κάποιου, οποίος, επί σειρά ετών έχει μπροστά του ένα ακροατήριο εφήβων και που επανειλημμένως κατέφυγε στην εμπειρία παλιότερων παιδαγωγών και στα κείμενα κορυφαίων Πατέρων και νεώτερων θεολόγων^[1].

Και πάλι όμως καλά γνωρίζεις, πως τελικός παράγοντας διαμόρφωσης ενός μαθήματος είναι η μοναδικότητα, τόσο του διδάσκοντα-πομπού, όσο και του ακροατηρίου-δέκτη. Γι αυτό. Ανεξάρτητα από την ηλικία παιδιού που έχει κανείς μπροστά του, είναι σημαντικό να φροντίζει διαρκώς, πρώτα τη δική του πνευματική προκοπή και κατόπιν τη διαρκή του κατάρτιση. Γι αυτό και η ιστοσελίδα αυτή, δεν επιδιώκει μόνο να προσφέρει εργαλεία, αλλά και να συμβάλλει κατά το μέτρο της δυνάμεως των συντελεστών της.

Ένα από τα σημεία που γενικά πρέπει να προσεχθούν είναι η αποσπασματικότητα, ως προς την παρουσίαση βιβλικών περικοπών. Γεγονός είναι πως η κάθε περικοπή προφέρει τεράστιο πλούτο μηνυμάτων και δυνατοτήτων περισυλλογής, αυτογνωσίας, και αναλύσεων. Υπάρχει όμως ανάγκη να έχουμε διαρκώς υπ' όψιν το ευρύτερο πλαίσιο, μέσα στο οποίο είναι όλα ενταγμένα. Άλλωστε αυτό κάνει και η Εκκλησία μας. Κατ' αρχήν, δεν διαχωρίζει την λατρεία από την διδασκαλία. Οι «κύκλοι» που έχει ορίσει είναι συγχρόνως λατρευτικοί και διδακτικοί. Μας καλεί, κάθε λογική διεργασία, ακόμη και σε θέματα βιβλικά, πατερικά κλπ, να τα εντάσσουμε σε μια βιωματική διάσταση και να τα μεταβάλλουμε σε οδό μετάνοιας και σωτηρίας.

Τέτοιο τρανό παράδειγμα είναι και η περίοδος του Τριωδίου. Θα έχεις ακούσει πολλές φορές, ότι πρόκειται για μια περίοδο προετοιμασίας, εν όψει της Μεγάλης Σαρακοστής και τελικώς της Μ. Εβδομάδας. Αυτό είναι βεβαίως σωστό, δεν πρέπει όμως να μας στερεί και την αναφορά σε μια διάσταση ιστορική και κοινωνική. Με άλλα λόγια, το κορυφαίο αυτό πνευματικό γεγονός της πορείας προς την

Ανάσταση πρέπει να συνδυαστεί με την αναφορά στον συγκεκριμένο τρόπο που ο Χριστός έδρασε στην συγκεκριμένη ιστορική στιγμή της παρουσίας Του, αλλά και την προέκταση της δράσης Του στην δική μας εποχή. Συγχρόνως, τα όποια συμπεράσματα πρέπει να μας οδηγήσουν σε συγκεκριμένη στάση απέναντι σε πρόσωπα και καταστάσεις του «σήμερα». Το Τριώδιο λοιπόν δεν προετοιμάζει μια ατομική πορεία, αλλά έρχεται να προετοιμάσει και μια νέα ζωή, ένα νέο κόσμο, ένα νέο τρόπο ύπαρξης, σχέσεων και δράσης.

Ας δούμε λοιπόν, πώς, η συγκεκριμένη παραβολή μπορεί να ενταχθεί σε αυτό το πλαίσιο:

Είναι σημαντικό, πριν διαβάσουμε το κείμενο, να θυμίσουμε στα παιδιά, πως ο Χριστός έρχεται να φανερώσει με τη ζωή και το έργο Του, τι είδους ζωή και τι είδους κόσμο είχε προετοιμάσει ο Δημιουργός για τον άνθρωπο. Η Πτώση αλλοίωσε όχι μόνον αυτά, αλλά και την δυνατότητα του ανθρώπου να διακρίνει και να αναγνωρίζει την αλλοτρίωσή του. Η παρουσία του Χριστού και ο λόγος Του επαναφέρουν κατ' αρχήν στην ανθρώπινη ύπαρξη το κριτήριο του σωστού και του λάθους. Στον νέο κόσμο, που ο Χριστός προτείνει, προϋποτίθενται κάποιες ποιότητες και γνωρίσματα. Και η Εκκλησία μας επιλέγει τώρα, στην αρχή ενός δρόμου που οδηγεί στην τελική λύση της ανθρώπινης τραγωδίας, να υπογραμμίσει πως τα κριτήρια αυτά έρχονται σε σύγκρουση με τα κριτήρια του κόσμου.

Ήδη, από την περασμένη εβδομάδα, στα πρόσωπα του Φαρισαίου και του Τελώνη, φαίνεται η σύγκρουση αυτή. Ο Φαρισαίος είναι ο δικαιομένος για τον κόσμο. Ο Τελώνης είναι ο περιφρονημένος. Στα μάτια του Θεού συμβαίνει το εντελώς αντίθετο.

Ας καλέσουμε τώρα τα παιδιά να διαβάσουμε μαζί την περικοπή. Γιατί όχι και από το πρωτότυπο. Οι λίγες άγνωστες λέξεις εύκολα ερμηνεύονται.

Ο άσωτος υιός (Λκ. 15, 11-32)

11 Εἶπε δέ· ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. 12 καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. 13 καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. 14 δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. 15 καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. 16 καὶ ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. 17 εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε· πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι! 18 ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. 19 οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. 20 καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 21 εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου. 22 εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, 23 καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, 24 ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὐρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. 25 Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν, 26 καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. 27 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. 28 ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἠθελεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. 29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. 30 ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος, ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. 31 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· 32 εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὐρέθη.

Δηλαδή:

¹¹Τους εἶπε ἐπίσης ὁ Ἰησοῦς: «Κάποιος ἄνθρωπος εἶχε δύο γιους. ¹²Ὁ μικρότερος ἀπ' αὐτούς εἶπε στον πατέρα του: “πατέρα, δώσε μου το μερίδιο της περιουσίας που μου αναλογεῖ”. κι ἐκεῖνος τους μοίρασε τὴν περιουσία. ¹³Ἦστερα ἀπὸ λίγες

μέρες ο μικρότερος γιος τα μάζεψε όλα κι έφυγε σε χώρα μακρινή. Εκεί σκόρπισε την περιουσία του κάνοντας άσπυτη ζωή. ¹⁴Όταν τα ξόδεψε όλα, έτυχε να πέσει μεγάλη πείνα στη χώρα εκείνη, και άρχισε κι αυτός να στερείται. ¹⁵Πήγε λοιπόν κι έγινε εργάτης σε έναν από τους πολίτες εκείνης της χώρας, ο οποίος τον έστειλε στα χωράφια του να βόσκει χοίρους. ¹⁶Έφτασε στο σημείο να θέλει να χορτάσει με τα ξυλοκέρατα που έτρωγαν οι χοίροι, αλλά κανένας δεν του έδινε. ¹⁷Τελικά συνήλθε και είπε: “πόσοι εργάτες του πατέρα μου έχουν περίσσιο ψωμί, κι εγώ εδώ πεθαίνω της πείνας! ¹⁸Θα σηκωθώ και θα πάω στον πατέρα μου και θα του πω: πατέρα, αμάρτησα στο Θεό και σ’ εσένα. ¹⁹δεν είμαι άξιος πια να λέγομαι γιος σου· κάνε με σαν έναν από τους εργάτες σου”. ²⁰Σηκώθηκε, λοιπόν, και ξεκίνησε να πάει στον πατέρα του. Ενώ ήταν ακόμη μακριά, τον είδε ο πατέρας του, τον σπλαχνίστηκε, έτρεξε, τον αγκάλιασε σφιχτά και τον καταφιλούσε. ²¹Τότε ο γιος του τού είπε: “πατέρα, αμάρτησα στο Θεό και σ’ εσένα και δεν αξίζω να λέγομαι παιδί σου”. ²²Ο πατέρας όμως γύρισε στους δούλους του και τους διέταξε: “βγάλτε γρήγορα την καλύτερη στολή και ντύστε τον· φορέστε του δαχτυλίδι στο χέρι και δώστε του υποδήματα. ²³Φέρτε το σιτευτό μοσχάρι και σφάξτε το να φάμε και να ευφρανθούμε, ²⁴γιατί αυτός ο γιος μου ήταν νεκρός και αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε”. Έτσι άρχισαν να ευφραίνονται. ²⁵Ο μεγαλύτερος γιος του βρισκόταν στο χωράφι· και καθώς ερχόταν και πλησίαζε στο σπίτι, άκουσε μουσικές και χορούς. ²⁶Φώναξε, λοιπόν, έναν από τους υπηρέτες και ρώτησε να μάθει τι συμβαίνει. ²⁷Εκείνος του είπε: “γύρισε ο αδερφός σου, κι ο πατέρας σου έσφαξε το σιτευτό μοσχάρι, γιατί του ήρθε πίσω γερός”. ²⁸Αυτός τότε θύμωσε και δεν ήθελε να μπει μέσα. Ο πατέρας του βγήκε και τον παρακαλούσε, ²⁹εκείνος όμως του αποκρίθηκε: “εγώ τόσα χρόνια σου δουλεύω και ποτέ δεν παράκουσα καμιά εντολή σου· κι όμως σ’ εμένα δεν έδωσες ποτέ ένα κασίκι για να ευφρανθώ με τους φίλους μου. ³⁰Όταν όμως ήρθε αυτός ο γιος σου, που κατασπατάλησε την περιουσία σου με πόρνες, έσφαξες για χάρη του το σιτευτό μοσχάρι”. ³¹Κι ο πατέρας του τού απάντησε: “παιδί μου, εσύ είσαι πάντοτε μαζί μου κι ό,τι είναι δικό μου είναι και δικό σου. ³²Έπρεπε όμως να ευφρανθούμε και να χαρούμε, γιατί ο αδερφός σου αυτός ήταν νεκρός κι αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε”».

Όταν τελειώσει η περικοπή, μπορείτε να ...εντυπωσιάσετε λιγάκι το ακροατήριο με μια επισήμανση, που κρύβει μεγάλη σημασία: Άσωτος, στη καθαρεύουσα σημαίνει ο μη-σωμένος, πράγμα που δεν ισχύει για τη ματιά του Πατέρα, ισχύει όμως για τη ματιά του μεγάλου γιου. Αμέσως-αμέσως και πριν κάθε συζήτηση, φαίνεται εύκολα αυτή η διαφορά στα κριτήρια Θεού και κόσμου. Για τον κόσμο, που εκπροσωπείται από τον μεγάλο γιο, ο μικρός γιος είναι τελειωμένος και οριστικά καταδικασμένος. Κοινωνικά εντάξει είναι ο μεγαλύτερος γιος. Το δαχτυλίδι όμως το παίρνει ο μικρότερος.

Βρισκόμαστε μπροστά σε μια στάση ζωής, σε μια ποιότητα ψυχής που ανήκει στον νέο κόσμο του Θεού: τον δρόμο του βρίσκουν αυτοί που ξέρουν και αναλαμβάνουν την ευθύνη των πράξεών τους μέχρι τέλους. Και μέχρι τέλους εννοούμε την διαδρομή από την σιχασιά για τα ξυλοκέρατα μέχρι το «ήμαρτον». Η στάση του Πατέρα, του έδωσε τη δυνατότητα να γλυτώσει το «ήμαρτον». Όταν ο μικρός γιος το είπε, ο Πατέρας ήδη τον είχε αγκαλιάσει. Εκείνος όμως δεν έχει πρόβλημα με τον Πατέρα του. Έχει πρόβλημα με τον εαυτό του και απέναντι στον ίδιο τον εαυτό του αισθάνεται την ανάγκη να εξοφλήσει το χρέος του λάθους του.

Να λοιπόν τώρα επιγραμματικά κάποια σημεία, που δίνουν αφορμή για συζήτηση:

- Η σημερινή ιστορία δίνει μιας πρώτης τάξεως αφορμή να προβληματίσουμε τα παιδιά για τις αντιδράσεις τους, όταν ο συμμαθητής τους, ο φίλος τους, ακόμη και ο αδελφός τους παρουσιάζεται μετανιωμένος. Τα συναισθήματα της ιστορίας είναι πολύ συνηθισμένα στην καθημερινότητα των παιδιών. Κυρίως με το δεδομένο του πολύ αυξημένου αισθήματος δικαιοσύνης σ' αυτήν την ηλικία, οι αντιδράσεις των παιδιών θα θυμίζουν πολλές φορές εκείνες του μεγαλύτερου γιου.
- Με κάθε τρόπο, η καταπολέμηση αυτής της σκληρής συμπεριφοράς πρέπει να συνδυαστεί με τη διαρκή επικοινωνία του παιδιού με τον Θεό. Πρέπει να αποδεχτούμε, πως μόνον ένας πνευματικός αγώνας και η προσευχή είναι σε θέση να αλλάξουν τη ματιά μας και κυρίως την καρδιά μας.

Το τέλος του μαθήματος είναι δική σας επιλογή. Εγώ, πολλές φορές κάνω μια τελική αναφορά σε ένα κόσμο που δεν ξέρει να αναλαμβάνει την ευθύνη των λαθών του. Φαινόμενα που τα βλέπουμε στις οικογένειες, την πολιτική, στις σχέσεις των ανθρώπων. Πολλοί παραπονούνται γιατί ο κόσμος είναι τόσο σκληρός. Παραπονούνται ακόμη και γιατί ο Θεός μένει απαθής μπροστά στην ανθρώπινη τραγωδία. Ίσως αν δείξουμε την εξέλιξη των γεγονότων της παραβολής, δοθεί μια απάντηση: Την αγκαλιά του Πατέρα άνοιξε η μετάνοια. Να το πούμε και αλλιώς: Η πατρική αγκαλιά ήταν πάντα ανοικτή, την γεύτηκε όμως ο μικρός γιος μέσα από την επιστροφή. Αγκαλιά είχε δίπλα του και ο μεγάλος γιός. Κι όμως, ποτέ δεν την γεύτηκε. Μήπως ο πολυπόθητος καλύτερος κόσμος είναι ήδη παρών και περιμένει την προσωπική μετάνοια του καθενός για να φανερωθεί;

Και κάτι τελευταίο, κατάλληλο ίσως για έναν επίλογο, που μπορεί να κάνει την ίδια εντύπωση όπως η αρχή με τη λέξη «άσωτος»: Μιλάμε για την επιστροφή του ασώτου. Ίσως δεν υπάρχει επιστροφή. Σωματικά επιστρέφει, πνευματικά όμως τώρα πρωτομπαίνει στο σπίτι του και βλέπει καταστάσεις που γι αυτόν ήταν παντελώς άγνωστες. Και πάλι ο μεγαλύτερος γιος μας επαληθεύει: Το ίδιο σπίτι είναι πια Παράδεισος για τον μικρό γιο και Κόλαση για τον μεγάλο. Γι' αυτό και δεν θέλει να μπει. Και τελικά δε μαθαίνουμε και αν μπήκε ποτέ.

Επιγραμματικά:

Σκοπός

- Τα παιδιά να διδαχτούν, πως ο Θεός είναι ένας στοργικός πατέρας, που

νοιάζεται εξίσου για όλα τα παιδιά Του.

- Να μπορέσουν να προσεγγίσουν την οπτική γωνία του Θεού απέναντι στον αμαρτωλό και να γίνουν όσο το δυνατόν περισσότερο έτοιμα να γίνουν μια ανοιχτή αγκαλιά για τον μετανιωμένο.
- Να εντοπίσουν το λάθος εκείνων, που επιμένουν να βλέπουν τους ανθρώπους σαν δικαστές και όχι σαν αδελφούς.

Το μήνυμα

- Ο Θεός είναι ένας στοργικός πατέρας.
- Ο Θεός είναι πάντα έτοιμος να συγχωρέσει τα λάθη μας.
- Όποιος αγαπάει τον Θεό, πρέπει να μάθει να αγαπάει και τους ανθρώπους, με τον τρόπο που εκείνος τους αγαπάει.
- Είμαστε πάντα έτοιμοι να στηρίξουμε εκείνον που έσφαλλε;

[1] Ένας από αυτούς είναι και ο κ. Σωκράτης Νίκας, πρώην Σχολικός Σύμβουλος και εκλεκτός εκπαιδευτικός, του οποίου τα σχολικά βοηθήματα καταφεύγω συχνά, όπως και στην προκειμένη περίπτωση.

<https://bit.ly/35603FI>